21.10.2022

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntopyyntö 12.10.2022, asia: HE 186/2022 vp

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI ELÄINTEN HYVINVOINNISTA JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt Helsingin yliopistolta lausuntoa yllä mainitusta hallituksen esityksestä.

Maatalous-metsätieteellinen tiedekunta lausuu aiheesta seuraavasti. Lausunto on laadittu käyttäen professori Pekka Uimarin ja yliopistonlehtori Jarmo Jugan asiantuntemusta.

Taustaa

Lakiluonnoksen taustakartoituksessa on tuotu esille jalostuksen (valinnan) aiheuttamien mahdollisesti hyvinvointia heikentävien tekijöiden lisääntyminen eläinpopulaatioissa. Tähän on puututtava sekä seura-, harraste-, että tuotantoeläinten osalta. On myös huomioitava, että jalostuksen (valinnan) avulla populaatioiden / rotujen ominaisuuksia voidaan myös kehittää niin, että eläinten hyvinvointi lisääntyy.

Lakiluonnoksessa eläinjalostukselle asetetaan yleinen tavoite ”elinvoimaisten, toimintakykyisten ja terveiden eläinten tuottamiseksi” sekä erilliset paritukseen/lisääntymiseen liittyvät rajoitukset. Nykyinen sanamuoto ”Eläinjalostuksella tulee pyrkiä elinvoimaisten, toimintakykyisten ja terveiden eläinten tuottamiseen” antaa eri lajien populaatioiden ja rotujen kehittämiseen tärkeän tavoitteen, johon pyrkiä. Lakiteksti ei kuitenkaan anna aikajännettä, milloin tavoite tulisi saavuttaa ja miltä osin. Se ei myöskään yksiselitteisesti kerro velvoittaako tämä yksittäisiä eläinten omistajia vai esim. jalostusorganisaatiota tai rotujärjestöjä. Tulkintani on, että molempia. Tätä kohtaa voinee tarkentaa myöhemmin asetuksella, jos joidenkin populaatioiden / rotujen osalta kehitystä eläinten hyvinvoinnin kannalta ei tapahdu. Lakitekstin tulkinnassa tulee oleellisia ongelmia sen suhteen, millainen on kunkin lajin ja rodun ”elinvoimainen, toimintakykyinen ja terve eläin”, miten se voidaan määrittää ja todeta; perustuuko se käyttäytymisen ja liikkumisen muutoksiin vai esimerkiksi fysiologisiin muutoksiin.

Yksittäisinä muutoksina ehdotamme ”käytettävän jalostusyhdistelmä” muuttamista ”uros-naaras -yhdistelmä” tai pelkästään ”yhdistelmä”. Jalostusyhdistelmä ei ole laajasti käytetty termi ja jalostus sinällään tarkoittaa tietoista pyrkimystä kehittää jotain tiettyä ominaisuutta tai piirrettä syntyvissä jälkeläisissä ja tämä ei ole välttämättä ole ensisijainen tavoite, kun paritus tehdään. Lakitekstin johdanto-osassakin ko. termiä on käytetty perusteettomasti.

Kohta ”Sellaisia jalostusmenetelmiä, joista voi aiheutua merkittävää haittaa eläimen hyvinvoinnille, ei saa käyttää.” on epämääräinen. Laajasti ajateltuna se sisältää jalostusohjelman kaikki osa-alueet. Edellisessä momentissa viitattiin lähinnä lisääntymiseen. Jos tämän momentin tarkoituksena on keskittyä lisääntymismenetelmiin, tulisi termi ”jalostusmenetelmiä” muuttaa termiksi ”lisääntymismenetelmiä”.

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

MAATALOUS-METSÄTIETEELLINEN TIEDEKUNTA
AGRIKULTUR-FORSTVETENSKAPLIGA FAKULTETEN
FACULTY OF AGRICULTURE AND FORESTRY

Maatalous-metsätieteellinen tiedekunta, PL 27 (Latokartanonkaari 7), 00014 Helsingin yliopisto
Puhelin 0294 1911 (vaihde), https://www.helsinki.fi/fi/maatalous-metsatieteellinen-tiedekunta
Agrikultur-forstvetenskapliga fakulteten, PB 27 (Ladugårdsbågen 7), 00014 Helsingfors universitet
Telefon 0294 1911 (växeln), https://www.helsinki.fi/sv/agrikultur-forstvetenskapliga-fakulteten
Faculty of Agriculture and Forestry, P.O. Box 27 (Latokartanonkaari 7), FI-00014 University of Helsinki, FINLAND, Telephone +358 294 1911, https://www.helsinki.fi/en/faculty-of-agriculture-and-forestry

Tämä dokumentti on allekirjoitettu sähköisesti Helsingin yliopiston UniSign-järjestelmällä / Detta dokument har underskrivits elektroniskt med Helsingfors universitetets UniSign / This document has been electronically signed using University of Helsinki UniSign
Lausunto_eläinten hyvinvointilaki / 448c6544-85cd-478f-b1f9-b5e33940c294 / sivu/sida/page 1(3)

Tulkitsemme kohdan ”Eläinten omistajan tai pitäjän tulee eläinten ryhmittelyllä, valvonnalla, kastraatiolla, sterilisaatiolla tai muilla keinoilla estää pitämiensä nisäkkäiden hallitsematon lisääntyminen” lähinnä määrällisenä (raskaus jokaiseen kiimakiertoon). Laajasti tulkittuna tämä varmaan kattaa myös sen, että liian läheisten sukulaisten pariutumien tulisi estää esim. on tapauksia, joissa ei ole huolehdittu ryhmään jätetyn uroksen poistamisesta naarasryhmästä riittävän ajoissa, jolloin on voinut syntyä vanhempi-jälkeläinen pariutuminen. Liian läheisistä pariutumisista syntyneillä jälkeläisillä on tavanomaista korkeampi todennäköisyys periä ominaisuus, joka heikentää eläimen elinvoimaa. Tämä ”vaara” on varmaankin ajateltu sisältyvän myös kohtaan 1), mutta tulkitsemme lakitekstin ”Eläintä ei saa käyttää jalostukseen, jos:” parituksena (ihmisen tahdosta suoritettava pariutuminen/muu lisääntymisteknologia eläimillä) ja hallitsemattomassa lisääntymisessä ei tapahdu tietoista paritusta vaan satunnaista pariutumista. Ehdotamme selvennykseksi muutosta:
”Eläinten omistajan tai pitäjän tulee eläinten ryhmittelyllä, valvonnalla, kastraatiolla, sterilisaatiolla tai muilla keinoilla estää pitämiensä nisäkkäiden hallitsematon lisääntyminen ja liian läheisten sukulaisten välinen pariutuminen.”

25 § Eläinjalostus

Eläinjalostuksella tulee pyrkiä elinvoimaisten, toimintakykyisten ja terveiden eläinten tuottamiseen.

Eläintä ei saa käyttää jalostukseen, jos:
1) käytettävä jalostusyhdistelmä aiheuttaa todennäköisesti jälkeläiselle sellaisia sairauksia tai muita ominaisuuksia, joista aiheutuu merkittävää haittaa tämän hyvinvoinnille;
2) se ei perinnöllisen ominaisuuden tai sairauden vuoksi kykene lisääntymään luonnollisella tavalla; tai
3) lisääntymisestä aiheutuu todennäköisesti merkittävää haittaa sen hyvinvoinnille.

Sellaisia jalostusmenetelmiä, joista voi aiheutua merkittävää haittaa eläimen hyvinvoinnille, ei saa käyttää. Eläinten omistajan tai pitäjän tulee eläinten ryhmittelyllä, valvonnalla, kastraatiolla, sterilisaatiolla tai muilla keinoilla estää pitämiensä nisäkkäiden hallitsematon lisääntyminen. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, millaisia eläimiä ei saa käyttää jalostukseen, kielletyistä jalostusmenetelmistä sekä toimenpiteistä nisäkkäiden hallitsemattoman lisääntymisen estämiseksi.

Tämä dokumentti on allekirjoitettu sähköisesti Helsingin yliopiston UniSign-järjestelmällä / Detta dokument har underskrivits elektroniskt med Helsingfors universitetets UniSign / This document has been electronically signed using University of Helsinki UniSign
Lausunto_eläinten hyvinvointilaki / 448c6544-85cd-478f-b1f9-b5e33940c294 / sivu/sida/page 2(3)

Tämä dokumentti on allekirjoitettu sähköisesti Helsingin yliopiston UniSign-järjestelmällä
Detta dokument har underskrivits elektroniskt med Helsingfors universitetets UniSign
This document has been electronically signed using University of Helsinki UniSign

Päiväys / Datum / Date: 21.10.2022 10:46:27 (UTC +0300)

Ritva M Toivonen

Organisaation varmentama (HY käyttäjätunnus)
Certifierad av organisationen (HU användarkonto)
Certified by organization (HY user account)

Certified by organization